

MASARYKOVA UNIVERZITA

FILOZOFICKÁ FAKULTA

ÚSTAV HUDEBNÍ VĚDY

FUNKCE UMĚNÍ

Pojem funkce umění vychází z latinského „functio“ (úkon, výkon, činnost, konání). Pojem funkce často vystupuje ve dvojici s pojmem struktury. Jestliže struktura představuje vnitřní složení věci, funkce je jejich vnějším projevem. Struktura se týká vztahů mezi částmi nějakého celku, funkce se projevuje v chování daného celku. S pojmem funkce je také spjata představa účelnosti, že právě v množství funkcí, jimiž se umění projevuje, spočívá smysl umění a současně se vyjevuje jeho podstata – funkce vyjadřování, zobrazování a estetického formování. Některé funkce umění jsou vždy přítomné, mají relativní samostatnost a nelze je navzájem na sebe převádět. To jsou funkce hlavní (např. funkce seberealizace, sebevyjádření, funkce poznávací, hodnotící atd.), jiné funkce se objevují pouze v určitých situacích a vystupují v roli satelitů. Příkladem takovýchto vedlejších funkcí jsou funkce terapeutická (léčebná), erotická, reklamní, signalizační, dokumentární atd. ¹

V dějinách se dále často stává, že původně zamýšlené funkce se mění a dané dílo nabývá funkci jinou. Například umělecké projevy zamýšlené původně jako náboženské, dokonce i liturgicky utilitární fungují v pozdějším historickém období také vyvázány ze zmíněných funkcí. ²

Filozofičtěji popisuje pojem *funkce umění* Jan Mukařovský:

Umění je odvětví lidské tvorby vyznačující se převahou funkce estetické. ³

1 KULKA, Jiří: *Psychologie umění*. Praha: Grada, 2008, s. 21.

2 Tamtéž, s. 21.

3 MUKAŘOVSKÝ, Jan: *Studie I*, Brno: Host, 2000, s. 185.

Jan Mukařovský také podává úvahu o problematice mnohofunkčnosti:

Optimální ze stanoviska umění je silné polární napětí mezi mnohofunkčností a funkční jednosměrností, jinými slovy, mezi převahou funkce estetické a oné z mimoestetických funkcí, která se v daném díle uplatňuje nejintenzivněji. U téhož uměleckého díla mohou se během jeho existence v postavení vedoucí funkce mimoestetické vystřídat funkce různé, a lze dokonce předpokládat, že čím bohatší soubor funkčních variací výstavba jistého díla připouští, tím větší je pravděpodobnost jeho trvalé působivosti. ⁴

Hierarchie funkcí v umění je tedy proměnlivá a přesouvá se ve vývoji od etapy k etapě; pokaždé jiná z funkcí konkuruje přímo s funkcí estetickou. ⁵

FUSION

Mnofunkční využití umění můžeme nalézt ve fenoménu zvaném Fusion.

Fusion je volnočasový kulturní spolek, který nabízí mladým lidem ve věku od 13 do 19 let efektivní využití svého volného času. Fusion je tak trochu jiný pěvecký sbor s kapelou, kde teenageři mohou vyjádřit sebe sama, rozvíjet své schopnosti, objevit svůj talent, kreativitu a naučit se novým dovednostem. Moderní hudba patří dnes k přirozené a nedílné součásti života mladých lidí - něčím, co je baví, čemu rozumí a co jim pomáhá překonávat těžké životní situace. Kromě hudby je tu řada dalších možností, mohou zde fungovat taneční skupiny, dramatické soubory, svůj prostor dostávají i technicky založení teenageři v oblasti práce s videem, fotografiemi a zvukařskou technikou. Fusion nabízí také možnost workshopů, kde se mladí lidé mohou naučit hrát na nějaký hudební nástroj, který si sami vyberou. Každý do Fusionu přináší něco svého, a tím přispívá tomu, jaké Fusion uskupení bude. Hodnoty Fusionu jsou kreativita, komunita a kultura.

Cílem Fusionu je vytvořit místo, kde se každý cítí přijímán, ať už přichází s čímkoli a odkudkoli a snaží utvořit prostředí, které odpovídá potřebám a zájmům dnešní mladé generace. Komunita Fusionu je založena na dobrých přátelských vztazích a je místem, kde nikdo není diskriminován ani upřednostňován. Fusion je aktivita organizována křesťany a prostředí, které Fusion vytváří, odpovídá křesťanským hodnotám. Ve Fusionu se střetávají

4 Tamtéž, s. 187.

5 Tamtéž, s. 188.

nevěřící lidé s věřícími. Vedoucí Fusionu chtějí svými postoji i chováním ukázat mladé generaci křesťanství ve skutečné a atraktivní podobě. Fusion již funguje v sedmi českých městech, kterými jsou Vsetín, Zlín, Opava, Frýdek - Místek, Karviná, Havířov a Brno.

Umění ve Fusionu zastává mnoho funkcí, kterými jsou funkce výchovná (preventivní), terapeutická, estetická, sociologická, zábavná, psychologická, tyto funkce se vzájemně doplňují. Hlavní funkcí je funkce výchovná, lze ji nazvat také preventivní. Umění totiž funguje jako prostředek pro vyjádření sebe sama, zařazení se do společnosti a nalezení své lidské hodnoty, takže jakýmsi způsobem chrání mladé lidi od hledání své hodnoty v alkoholu, drogách, páchání kriminality, prostituce atd. Další funkcí umění ve Fusionu je funkce sociologická, kdy se teenageři mohou skrze své společné setkávání nad uměním naučit respektovat jeden druhého, ctít hodnoty a potřeby druhých lidí a vzájemně si pomáhat. Společné rozjímání nad uměním a tvorba umění ať už hudby či ostatních forem umění má na lidskou psychiku pozitivní účinek a je spolutvůrcem důležitých životních postojů, rozšiřuje poznání a dovednosti. V tomto případě zastává umění funkci terapeutickou, zábavnou a zároveň naučnou. Fusion také dbá na funkci estetickou, při svých vystoupeních má pěvecký sbor pro každou píseň vytvořenou choreografii, která utváří společně s hudbou silný estetický zážitek. Umění ve Fusionu má sílu formovat a měnit charakter i budoucí směřování lidí, kteří se uměním nechají ovlivnit.

Erik Hajtmánek, UČO 419082